

Biserica și Școala

oale bisericească școlastică, literară și economică.

Apare odată în săptămână: DUMINEGA.

PREȚUL ABONAMENTULUI.

Pentru Austro-Ungaria:
un an 10 cor. — pe $\frac{1}{2}$ an 5 cor.
Pentru România și străinătate:
un an 14 fr. : pe jumătate an 7 fr.

PREȚUL INSERTIUNILOR :

Pentru publicațiunile de trei ori ce conțin
cam 150 cuvinte 6 cor.; până la 200 cuvinte
8 cor.; și mai sus 10 cor. v. a.

Correspondențele să se adreseze Redacțiunii

„BISERICA și ȘCOALA“

Ear banii de prenumerațiune la
TIPOGRAFIA DIECESANA în ARAD.

Despre noi.

I.

Distinsul savant român, care din prăfuitele cimente ale trecutului a înălțat științei istorice istorii literare române monument purtător al melui său, d-l *Nicolae Iorga*, profesor universitar în București, nu este omul ce se mărginește la tălmăcirea și deslegarea tainelor trecutului; ci este totodată cel mai asiduu cercetător al elementului românesc de pretutindeni și pironitor, pentru incizii de a cunoaște și de a ști, al faptelor și condițiilor de viață ale neamului nostru.

Drumurile sale, dela închinarea la sanctuarele orice din Regatul României, îl poartă, cu focul agostei de neam, în țara cătușelor de aur, a cătușelor de fer, a suferințelor pentru ideal, — și mărturisește-l, că își spune cuvântul și despre noi, (și, în cerc restrâns), în volumul II al operei sale: „Neamul românesc în Ardeal și țara ungurească“. Iată, ce spune d-sa, în recenta sa carte, despre Aradul nostru:

„Istoricul nu prea are ce căuta aici, în Arad. — Așezarea oraș are un trecut de tot șters. Dar cine se interesează de stările de astăzi, va găsi prielicia plină de mișcare a luptei dintre rase. Românii sunt foarte tari în Arad, unde au un episcop neunit, pe smeritul călugăr Ignatie Papp, și un seminar bun, o escelentă preparandie, în vederea „Biserica și Școala“ și foaia politică „Tribuna“ (fosta „Tribuna Poporului“). Ei sunt bine reprezentați în adunarea comitatului, unde vorbește slobod românește, și tocmai zilele acestea ai noștri au spus adevăruri crude partilor ungurești, care se luptă și aici aprig în jurul programului desfășurat de »coalitiie«. Suntem aici

pe un teren solid al luptelor pentru afirmarea naționalității noastre...

În Arad rostul nostru e relativ nou: numai de când s'a întins și îmbogățit orașul, sătenii români din împrejurimi au venit să se așeze în el, până ce numărul lor a ajuns să fie la vre-o zece mii, față de un număr îndoit, întreit de Iudeo-Maghiari. Mai de mult avuse o însemnătate mare Sârbii, mai ales negustorii, cari veniau din Banatul colonizat de Impărăție cu neamul lor. A lor era episcopia arădană, întemeiată în al XVIII-lea veac, a cărei biserică se ridică pe malul Murașului chiar. Numai, Românii uniți aveau clădirea aceea micuță și ascunsă care stă înaintea mea când privesc pe ferestrele otelului.

La împărțirea religioasă făcută între noi și Sârbi, pe vremea lui Șaguna, am căpătat însă pentru noi episcopia. Episcopul românesc locuiește într-o casă oarecare, și de sigur că nici astăzi nu e nevoit să-și trântescă cine știe ce palat de trufie. Dar în mijlocul orașului chiar s'a înălțat, între case de câștig care sunt ale ei, biserică episcopală, în același stil ca și cel din Beiuș și Orade, decât care e mai săracă pe din lăuntru, unde mai că nu se văd zugrăveli. Vechile cărți ale Sârbilor, tipărituri de prin Rusia lui Petru cel-Mare, zac neîntrebuințate pe rafturile altarului, pe când în strane stau edițiile cele mai nouă ale Sf. Sinod din București.

Clericii acestei dieceze arădane, care cuprinde și vre-o trei,—patru protopopiate din Banat, se formează într'un seminar cu trei clase peste cele opt gimnaziale. O preparandie de învățători e aplicată la dânsul. Cele două așezăminte de lumină sunt așezate unul lângă altul. Seminarul are un adevărat palat la stradă, cu sale largi și luminoase, ce se urmează în două rânduri. Preparandia e în ziduri mai mici dintr'o curte¹⁾ foarte întinsă, care se prelungeste apoi

¹⁾ Informația nu e pe deplin exactă. N. R.

printr'o grădină de legume, lucrată de școlari, până la marea școală jidovească cu acoperișul de un verde ciudat, până la casa dată cu chirie de o altă instituție sârbească, și până la biserica Sârbilor, care va fi a noastră, când se vor mântui de romanizat și cei o mie de Sârbi cari au mai rămas cu oarecare conștiință națională. În acele încăperi joase, unde viitorii dascăli ai satelor își deprind meșteșugul de binefacere sau învăță și ei la rândul lor pe copiii cei mărunței, au stat pe alte vremuri străini dușmani nouă, dar proprietatea comitelui Tököly a trecut în stăpânirea baronului vienez, de obârșie macedoniană, Sina, și dela aceasta a luat-o episcopia cea nouă a Românilor, ca să facă din ea un focar de cultură pentru Românimea de la poalele Bihorului.

O școală de fete e așezată într'o casă care n'a avut dela început aceasta menire, dar o îngrijire deosebită face aceasta instituție, cu internat pentru treizeci de școlărițe, să răspundă cerințelor celor mai stricte în ceea-ce privește rânduiala și curățenia. Mai sunt, în sfârșit și patru școli primare, cu un mare număr de învățători, destoinici și cu tragerea de inimă.

Aradul neunit stă oarecum în fața Oradei unite, și o comparație între ele și se impune fără voie. Ea nu poate să fie, din punctul nostru de vedere, românesc, decât în favoarea celui dintâi. Aici bani ce vin de la Români hrănesc școli de limba noastră, în care se cresc numai românește clericii și învățătorii noștri, pe când dincolo o bogăție dăruită de Cărmuirea împărătească din timpuri, bogăția unui fond și mai mare împărțit cu catolicii, nu pot ținea în picioare un seminar cât de slab, care să fie numai al nostru, și abea dacă-și târește viața o preparandie, unde intră și școlari fără știință de românește, cari pot să iasă în toată siguranța fără a cunoaște cum se cade limba noastră. Ce folosește pe lângă aceasta toate formele și strălucirile zadarnice? Un popor trăiește și se desvoltă înaintea de toate prin *sufletul* său, pe care nimic în lume, între lucrurile cele mai mari și mai măndre, nu-l poate înlocui.

După cele citate, prinse cu cu atâta forță de observație de ilustrul savant, și cari ca mângâeri ni-se revarsă asupra sufletelor sbuciumate de greul zilelor pentru muncitorii idealști, — la rândul nostru credem a ne face datoria, rectificând unele momente indicate prea redus de distinsul scriitor, în ce privește trecutul nostru bisericesc, atins de d-sa în fuga condeiului.

Se spune în cartea d-lui N. Iorga:

» A lor (Sârbilor) era episcopia aradană, întemeiată în al XVIII-lea veac, a cărei biserică se ridică pe malul Murășului chiar... și ... » La îm-

părțirea religioasă făcută între noi și Sârbi, vremea lui Șaguna, am căpătat însă pentru episcopia...

Față cu aceste indicațiuni avem de relata că: a) episcopia Aradului (pecând Sârbii, au așezați în aceste părți la anul 1689), s'a luat din vechile episcopii ale Ienopolei (1477) și Oradei-mari²⁾, mai vechi decât venirea și zărea Sârbilor aici; b) primele începuturi de organizarea diecezei Aradului se fac deja în 1751, când episcopul Sinesie Ivanovic dispune introducerea limbei române în administrația diecezei și în serviciul divin, — pentru contralansarea propagandei unite³⁾.

Apoi silințele de emancipare națională se întetesc; la 1814 Români din dieceza Aradului cer împăratului Francisc I. episcop român⁴⁾, și la 1829 se institue de episcop al Aradului reședintele Nestor Ioanovici (ce e drept, crescut sârbesc). La 1835 se institue însă de episcop, român, fost profesor la »teologia« întemeiată în Arad (la 1822) *Gherasim Raț*. După dânsul urmează Procopie Ivacicovici (până la 1873) a cărui pănire intră în timpul reîntemeierii mitropoliei ort. rom. din Ungaria și Transilvania. Ivacicovici în păstoria sa e încunjurat numai de sfinți români, în mijlocul masei puternice de români, când poporul sârbesc, compact aici dela 1675 emigrează în Rutia, după revoluția lui Peroș Pecica (1752).⁵⁾

Precizând aceste fapte istorice, să urmărim pe d-l N. Iorga, în datele ce publică asupra mănăstirii noastre Hodoș-Bodrog.

Necesitatea conferențelor preoțești

În timpul mai recent, în cele mai multe dieceze ale diecezei noastre — după știrea mea — tinerea conferențelor preoțești a eșit din uz. Chiar și mamul mult se țineau sporadic, când una sau altă chestie mai ardentă, era neapărat de lipsă să se sulezeze în preoțimea tractuală, spre a ajunge la o comună soluțiune. Sistematic însă, nici când nu a fost înaintea tinerea conferențelor preoțești în dieceza noastră. Dinose un ordin mai înalt al Ven. Consistorului, din anul din anii trecuți, prin care s'a fost decretată tinerea conferențelor preoțești, dar aplicarea lui a fost numai pe durata de un an, ceea-ce mă face să stor-

¹⁾ Dr. Márki, Arad, Monographiája H. 233.

²⁾ »Enciclopedia Română«, I. 223.

³⁾ Encicpl. R. I. 224.

⁴⁾ Un memoriu al lui Moise Nicoară p. 57.

⁵⁾ Márki, op cit. II. 370.

id, că din partea cercurilor hotărâtoare nu s'a aflat, ar produce roadele adecvate scopului intenționat.

Dacă aceasta așa a fost în trecut, când alte im-
ejurări dominau în biserică noastră, în prezent și
itor ținerea conferențelor noastre este o chestie, ce
mai poate fi abandonată, ci va trebui să i-se atri-
au fie însemnătatea reclamată de im-
jurările schimbate.

Să ilustrăm situația prin o mică comparație.

A fost un timp, când preoțimea a satisfăcut che-
arii sale prin celebrarea serviciilor sfinte și induce-
a cazurilor matriculare. Și dacă a fost cineva con-
ințios în aceste două lucruri și cu putere bună, a
icerit stima și respectul credincioșilor săi, cari ne-
nd turmentați în sentimente, prin agitațiuni prove-
te dela căți toți rauvoitori ai bisericii noastre, se
lecurau de adevărată pace sufletească; iar superiori-
tea bisericească putea să aibe cuvinte de laudă
ntre astfel de păstori buni.

Azi, acele timpuri s'au îngropat și lumea ni-se
ezintă cu altă față. Năvăliri dușmane conturbă li-
naște credincioșilor. Cultura modernă a adus cu sine
molitvelnicul preotului să-și peardă farmecul de
inioară și să fie înlocuit cu medicina; iar curente
osebitelor idei greșite se dovedese cuceritoare, n-
i serviciile dzești pe multe locuri nu mai au ascu-
tori. În astfel de împrejurări și în mijlocul tuturor
tilităților, sabia duhului trebuie învățată cu forță și
oacăie; armele întunerecului trebuiesc combătute cu
ma luminei, iar terenul luptei este nu numai bise-
a ci și școala. Pe lângă acestea oficiul parohial nu
rmeate sta mai pe jos de nivelul așteptat de spiritul
pului și are să fie condus cu pricepere și destoi-
cie. — Deci rolul influent pe toată linia se poate
stăpina numai prin deșteptarea interesului comun,
re ajungerea aceleiași ființe și prin consolidarea for-
e către la o activitate armonică.

orced, că între membrii preoțimei noastre pot
a de aceea, cari sunt în curat cu toate aface-
e-i priveci, sunt abili de a-și apăra interesele
iate, fără a fi avizați a consulta pe alții și au no-
a ambițiune să-și facă datoria cu deplină conști-
a. Dar nu ma indoesc, că se ată și frați, cari au
să de ajutorul altora în multe privințe, pe lângă
ate, că bunăvoința nu le lipsește. Mai notoric este
așe aceea, că pentru producere unitară în roade acți-
ilor noastre, ni se impune și echiparea unei nobile
ulațiuni pe terenul pastoral a devenit o recerință.

Asocierea oamenilor de diferite branșe e deja
unoscută de o forță majoră. Pe această cale și cei
bi devin tari, iar talentele ajung la valoare. Răz-
a remănea înseamnă o stare de: „douce far niente“.

Mijloc mai potrivit pentru alimentarea trezviei și
oștinerea caldă a interesului pentru toate cauzele din
ținra pastorală, precum și un loc mai potrivit de a-și
mămunică preoții ideile și experiențele unii altora, de-
chă conferențele, nă cunosc, când este știut, că afară
vezi târguri la alte ocaziuni nu convin.

ă In deosebi, motivul principal, ce mă indeamnă a
ugedă pentru inaugurarea conferințelor preoțești în
ra. d sistematic și obligator, pe lângă cele amintite
edai sus este: chestiunea catehizării.

at Voi atăta, pentru ce?

ă In organismul bisericii noastre, preotul este un
să stor important, înzestrat cu drepturi și datorințe din
căror exercitare urmează responsabilitatea față de au-
rități și față de D-zeu, pentru conducerea poporului
credințat. Toate agendele diregătoriei pastorale, pre-
al apt și conștiu le îndeplinește în cadrele ordina-
emanate dela guvernul bisericesc și în măsura,

în care și-a înmulțit talanții sufletești; — dar propu-
nerea religiei în școala populară cade în aceea ca-
tegotie, care numai atunci produce roade, când pro-
punătorul stă în curent cu progresul educațiunii și
instrucțiunii. Raportul catihetilor între sine, ca bărbați
de școală și punerea lor în raport cu lumea pedago-
gică, se poate stabili numai pe calea conferențelor,
unde li-se dă ocaziune să discute în chestia catehizării
ca în o cauză comună, să fie și o procedură comună.

Rezumând. deci: scopul conferențelor preoțești
are să fie: echiparea nobilei emulațiuni pe terenul
pastoral.

Iar obiectele ar fi: discuția în chestia catehizării;
prelegeri practice de catehizare; predarea și asculta-
rea câte unei predice cu aceea ocaziune și critica
acestora; apărarea credincioșilor de curente dușmă-
noase bisericii; întărirea sentimentului religios în po-
por; consultări în cauza purtării oficiului parohial;
serviciul divin și funcțiunile sacre și alte multe obiecte
de asemenea natură. Căci cu deplină convingere con-
stat, că și numai într'un ținut cum e chiar protoprez-
viteratul, în biserică noastră, se observă uzul după lo-
calități, iar nu forme unitare, precum avem o unitate
a credinții.

Cu privire la catehizare apoi, pe lângă confe-
rențe, ca un ce indispensabil ar avea să urmeze în-
datorirea, ca și preoții să ospiteze la examenele finale
din comunale vecine, cum fac învățătorii și să ia
parte la conferențele didactice. Căci, aceea-ce praxa
pe terenul școlar a stabilit de bun pentru progresul
instrucțiunii în general, nu poate fi desconsiderat la
instrucțiunea obiectului religiei.

Stăm adecă pe o treaptă analogă cu corpul în-
vățătoresc, pentru care conferențele sunt o școală prac-
tică. Școală practică ar fi să fi ele și pentru preoți
din toate punctele de vedere. Și lipsindu-ne de ele,
ne lipsim de mijlocul cel mai bun, ce deșteaptă inte-
resul membrilor clerului la împlinirea misiunii cu răvnă
apostolică, care lipsă face progresul iluzoriu.

De aceea, conferențe ne trebuiesc!

Bărăteaz, la 21 Februarie 1906.

Nicolae Crismariu,
paroh.

O afacere dureroasă.*

Erau vremuri, când școala era a șaptea spăță
la roată, în mersul lucrurilor sociale. De cumva
o și putem pune în acest șir. Căci aceasta eră o
instituțiune, căreia nu i-se da nici o atențiune,
deși se simția necesitatea Ńei, totuși eră tra-
tată, ca cenușotca din poveste.

Cu timpul însă s'au schimbat și părerile
societății asupra binelui și al folosului, cel
aduce aceasta instituțiune omenimii. Azi toată
lumea e în curat, că ajungerea binelui numai prin
această instituțiune se poate face. Numi școala
e pârghia înălțării individului și prin el al so-
cietății.

Esperiența ne dovedește aceasta îndeajuns.
Și a mai stărui azi, spre a dovedi folosul și bu-

* Dăm loc acestui articol venit din partea unur fruntaș
al învățătorimei, nepreocupat pentru „deșertăciuni“. N. R.

antatea școlii, nu înșamnă alta, de cât a perde timpul cu recitări, spuse și de alții în diferite chipuri și la diferite ocașuni.

Da, folosul școlii e nespuse de mare; e o necesitate de viață. Pentru noi însă, în împrejurările, în cari trăim, e mai necesară de cât pâinea de toate zilele. Pentrucă numai trecând prin porțile ei, vom putea ajunge la limanul cel dorit. Numai prin ea putem ajunge binele, la care ni-zuim. *De aceea lu noi școala e și trebuie să fie instituțiunea cea mai de căpetenie.*

Starea însă, în care funcționează ea acum, e atât de neprielnică, atât de ostilă ei, încât nici pe lângă activitatea cea mai mare, nu poate produce un rezultat multămitor. Iar împrejurările, cari au determinat această stare, sunt de așa natură, că apar înaintea individului ca neîovingibile. Și de fapt, sunt și neîovingibile. Pentru aceea totuși se pot încâtva slăbi sau micșora. Iar micșorarea acestora atârână foarte mult dela interesul, ce-l au conducătorii anume puși, de a-se îngriji și conduce aceste odoare scumpe ale neamului.

Că s'a făcut mult în aceasta direcțiune, nime nu poate trage la îndoială! Dar că s'ar fi făcut totul, asemenea nime nu poate susține. Și că nu s'a făcut tot, ce s'ar fi putut face, cauza o putem afla mai mult în necunoștința de cauza, care a produs răul. Căci acesta, fără a cunoaște cauza, nu se poate delătura. De aici se impune *tuturora, de a consulta pe toți, căși sunt în stare a concurge cu sfatul lor întru delăturarea cauzei care a produs răul.*

Cei mai competenți a da deslușiri și a concurge cu sfatul lor în cauză, în locul prim, sunt cei ce zilnic se luptă cu aceste neajunsuri. Numai ei sunt în stare a arăta în amănunte cauza și tot numai ei pot recomanda aplicarea mijloacelor celor mai sigure și mai potrivite pentru delăturarea răului. *De aici sfatul lor e necesar, ba chiar se impune.*

Instrucțiunea și educațiunea e o artă unică în felul său. E o artă, despre a cărei cunoștință deplină nici că putem vorbi. Căci deslegarea acestor probleme e atât de grea, în cât nici că putem prevedea posibilitatea deslegării ei pe deplin.

Croitoritul nu se poate asemăna artei, de a înștrună și educa. Difer de oaltă, ca cerul de pământ. Pentru aceea și la croitorit numai omul de specialitate e chemat a se pronunța în cauză de natura această. Căci laicul, *fie el oricē capacitate și poșadă el cunoștințele cele mai vaste, totuși e cu mult mai mic în fața croitorului, când e voră de măestria lui. Ce să zicem însă, când e vorba de instrucțiunea și educațiunea omenimii?*

Basafi pe acest adevăr neresturnabil, tătorii au stăruit și stăruesc și azi, ca și ei între în corporațiunile noastre bisericești, *se pertractează și cestiuni de ordine școlară, din ambiție, cu atât mai puțin ca reprezentanții unei caste, ci numai cu gândul de a după puterile lor, serviciile bune bisericești, și neamului. Pentrucă, în afaceri de școală, lângă toată micimeu, ce li se atribue (? N. ub totuși se vor pricepe mai bine, ca ori și ca laic. Și că adevărul îl afirm, dovedește și în jurarea, că însăși organele noastre bisericești au aflat de bine a consulta învățătorii în afaceri școlare¹⁾. Decât o icoană fidelă se fără predă numai prin persoanele interesate și când prin a treia persoană. Și dacă necesitate consultării lor se impune, atunci pentru învișupărare, când învățătorii își exprimă dorința în interesul școlii, să între și ei în sâmbul corporațiunilor noastre bisericești?²⁾ Și apoi de ce și cu ce drept se aruncă în fața învățătorilor pu vântul greu, *de dușmani ai bisericești și ai școlii și confesionale?* Cum, nu este dovadă suficientă despre dragostea și alipirea învățătorului față de școala și biserica sa, atunci, când în împrejurările vitrege, în care trăiește și pe de toate momentele, ce i-se fac, totuși a rămasă clintit la altarul sfânt al școlii române? Și de pentru acest sacrificiu, respătala să-i fie hulizată.*

Să susține, că mișcarea în direcțiunea aceasta ce se observă în șirul învățătorilor, ar putea în mare parte și din ambiție³⁾. Ei bine; și pe mitem și una ce aceasta. Și apoi, pentru bu nezeu, ar peri poate lumea, dacă s'ar folosi aceasta slăbiciune omenească, spre a-i lupi tot mai mult în greua lor mistuire. Și îndetrist aceasta ar fi mare în detrimentul bisericești și școlii? Cine poate susține una ca aceasta dacă nu, atunci pentruce atâtă supărare? C.

Suntem un popor sărac și împilat. Și în răcia această se simte de sus până jos. Fie și însă însă își cunoaște mai bine pe a sa. Dar ceeaa, nu odată se întâmplă, că unul, fiind cupat de sărăcia sa, nu vede pe a vecinului care trăiește în mare sărăcie, ca el. Las să ei, deci învățătorii în corporațiunile noastre bisericești, ca să vadă cu ochii lor, că și sus, în în porție luat, starea nu e cu mult mai favorabilă ca cea de jos!

Și dacă lucrurile se vor cumpăni și jos din acest punct de vedere, nu va fi cu supă când învățătorii vor stăru, să între în corporațiunile noastre bisericești.

¹⁾ Unde e atunci "préterarea"? N. R.

²⁾ Validitatea scrisorilor, se impune cu serioșitate de serioși, oămășilor serioși (individuas!). N. R.

³⁾ Dar dacă e numai căutate personală la mijloc: ca

„Rugăciune“

de
Mihail Eminescu.reținută la școala de aplicatie elementară de la
pedagogia gr. or. rom. din Arad.**Clasa a VI-a**Nubiților școlari, astăzi vom învăța o rugăciune
să (în formă de poezie). Ce vom învăța N. ?și im) *Recitarea și explicarea poeziei* (din partea in-
rului). Ascultați!

ne ne îndurărilor,	Privirea-Ți adorată
se fărului mărilor,	Asupra-ne coboară,
și valul, ce ne bântue,	O, maică prea curată
cești ne, ne mântue,	Și pururea fecioară Marie!

ce învățătorul declamează poezia într'un ton sărbă-
dor și evlavios, astfel ca școlarii să simțā ceva înăl-
nul în voce și ținuta lui, ca și ei să fie pătrunși de
de.Spune tu N. știi tu ce e marea? (... o apă mare,
ui și și stătătoare). Dar luceafărul ce e? (... o stea
sufic aminoasă decât celelalte.

i învățătorul pretinde răspunsuri întregi.

când se vede luceafărul pe cer? (... dimineata,
pe de răsăritul soarelui, și seara după apusul soa-
mas. Așa-dar luceafărul e o stea frumoasă? (...
Vedeți, când e întunerec, noaptea, luceafărul lu-
huliza.

acc Ce gândiți voi, cine a făcut marea? (Dumnezeu)

pe marea? Cine a făcut toată lumea? Fîind-că

a ziceu că a făcut toate și susține marea și pe noi

u buie să facem noi față cu Dumnezeu? (... să ne ru-
olo)npi Vedeți, iubiților școlari, voi știți, că mama lui Ii-
ndristos a fost fecioara Maria; ea a petrecut pe pă-
icii precum știți (din Istoria Biblică), o viață sfântă
astăzi.

? C. spune, unde se află acum fecioara Maria? (...

Și) Ce face ea, care e curată și sfântă, care a

Fiemama lui Iisus, pe care l-a iubit? Ce face ea

dar? (... se roagă lui Dumnezeu pentru noi oamenii,

d și ne-a iubit Hristos și ne-a mântuit.) Vedeți dar,
ecitrebue să o cinștim, ca pe o maică și să ne ru-
săiei, pentru că ea cere ajutor de la Dumnezeu pen-
bui. Ce trebuie să facem?

in În rugăciunea frumoasă, pe care o învățăm azi, ne

vom cătră Maica prea curată. Cătră cine ne rugăm?

Spune tu A. unde se află luceafărul? (... pe cer

jsupra noastră). Numai uscat e pe pământ, sau și

ipă (... și apă). Cum am zice, că se numesc apele cele

orp? (... mări). Așadar, dar luceafărul e pe cer, de-

Lra noastră, atunci el e de asupra mărilor. Ve-

luceafărul strălucește peste mări și peste pământ
și peste noi, ca un păzitor, luminând noaptea, în
terec.„Luceafărul mărilor“ aici e Maica prea curată,
ca un luceafăr strălucitor stă deasupra noastră,în cer, și ne păzește de acolo, ne luminează drumul
în întunerec. Pe cine înțelegem B. aici, sub „luceafă-
rul mărilor“? (... pe Maica prea curată) Pentru ce?Ști tu N. cine e om îndurător? (... care ajută pe
alții, etc.) Așadar cum e Maica preacurată, fiind-că se
roagă lui Dumnezeu pentru noi și ne ajută? (... indu-
rătoare). Când zicem: „Rugămu-ne îndurărilor, lucea-
fărului mărilor“, noi ne rugăm pentru îndurările Maicii
preacurate, adică ne rugăm cătră Maica preacurată,
să se indure de noi. Ce facem, etc.?

„Din valul, ce ne bântue, înaltă-ne ne mântue“!

Ști tu ce e valul? Ați văzut voi Merășul ori alt rău
când a bătut vântul? Atunci ați văzut că pe supra-
fața apei se făceau niște păturele; aceste păturele se
numesc valuri. Cum? Dar pe mare valurile se fac cu
mult mai mari (decât pe Murăș etc.), așa de mari,
cât casa și dacă cineva plutește pe mare cu luntrea
(în vreme de furtună), valurile o răstoarnă și oamenii
din ea pot să se inee. Vedeți, iubiți școlari, viața
noastră încă o putem asemăna cu marea, iar greută-
țile vieții cu valurile de pe mare; precum vin valurile
asupra luntrei, așa vin și năcazurile vieții (boală, foc,
vrăjmași, oameni răi) asupra noastră. Cuvântul „bântue“
însemnează, că nu ne lasă în pace, în liniște ori tîg-
neală nu ne lasă liniștiți. Deci când zicem: „Din va-
lul ce ne bântue, înaltă-ne, ne mântue“, ne rugăm Mai-
cei preacurate, să ne scoată din năcazurile și greută-
țile vieții (valul), cari ne turbură liniștea; ne rugăm
să ne apere de rele, ca să putem trăi liniștiți. Ce ne
rugăm?

„Privirea-ți adorată, asupra-ne coboară. O, Maică

preacurată și pururea fecioară, Marie“. Cuvântul „a“

însemnează, a ne ruga cu toată încrederea și

tea, a ne închină. Deci, privirea adora-

preacurate, însemnează privirea ei sfântă și iubită, tra-

la care toți se închină, adorată de toți. Deci când

cem: „Privirea-ți adorată...“ ne rugăm a acestei prea-

curate, să privească asupra noastră, să se uite cu oc-

ei buni spre noi, adică să se îngrijească de noi

ne păzească de tot ce e rău. Ce ne rugăm?

2. Memorizarea din partea elevilor (zicere și zic-
cere) și pronunțarea în cor. (Resumat).3. Observări de stilistică și reflexiuni relative la
viața și activitatea poetului Eminescu.Spune N. încă odată rugăciunea întregă! Vedeți
iubiți școlari șirele din rugăciunea aceasta se potri-
vesc la capăt. De ex.: îndurărilor — mărilor; bântue
— mântue. Astfel de șire cari se potrivesc la capăt,
se numesc *versuri*. Cum se numesc?... Iar rugăciunea
aceasta, toată se numește *poezie*, pentru că e făcută în
versuri. Cum...? Dar vedeți, oamenii nu scriu toți și
numai în poezie, ci mai mult așa cum le vine vorba;
de ex. cum e scris și în cărțile voastre. Forma acea-
sta de scriere se zice *proză*.Așadar în câte forme putem scrie? (... în 2 forme
proză și poezie). Vedeți, în proză puteți scrie și voi;
dar poezii pot face numai niște oameni învățați la
aceasta, cari se numesc *poeti*). Desvoltare; Rugăciunea

care o învățarăm noi acum, a făcut-o un poet cu numele *Mihail Eminescu*. Cine a făcut-o? Cum se numesc oamenii, cari scriu poezii?

Ascultați! *Eminescu* s'a născut într'un oraș din România, în Botoșani și după ce a învățat în Cernăuț, apoi în Viena și Berlin, o școală înaltă numită universitate, s'a întors în România, în orașul Iași, a venit în urmă la București și a scris multe poezii frumoase. Poeziile lui sunt duioase, pline de durere. De ex: „*Cete legeni codrule?*” (Să cetească școlarii această și alte poezii, din cele populare, pe cari le înțeleg ușor) *Eminescu* a scris și în proză „*Iată frumos din lacrimă*”, o poveste, s. a.

Conform capacității școlarilor și conform timpului de care dispune învățătorul, va putea trata activitatea literară a lui *Eminescu* și mai detaliat. (Recapitulare generală)*

Ioan Cadariu
elev. c. IV ped.

CRONICA.

P. S. Sa D-l Episcop diecezan a plecat Luni în 20 l. c. la Budapesta, pentru a lua parte la ședințele fundațiunii Gozdu. Din Arad P. S. Sa a însoțit pe l. P. S. Sa D-l Mitropolit *Ioan Mețianu*, care a sosit cu trenul din Ardeal, și a fost primit la gară cu multă însuflețire de fruntașii noștri bisericești. P. S. Sa

după amiază.

Aniversarea P. S. Sale Episcopului N. Popea. Șeful arhieru și episcop al Caransebeșului a sărbătorit la Vineria trecută vârsta de 80 ani și totodată anul al 50-lea de când a intrat în tagma monahală. În acest incident i-au făcut manifestații de deosebită importanță și alipire toți cei de aproape de dansul președintelui diecezei întreagă. Academia Română, al cărei distins membru este, l-a felicitat printr'o delegație. Noi închinăm la aceste urări de bine, dorindu-i încă zile multe cu sănătate ca să-și poată păstori dieceza și mai departe cu înțelepciunea și iubirea de Dumnezeu până acum.

Hirotonire. Duminică la 19 l. c. a fost hirotonit întru diacon d-l profesor la preparandia noastră din Arad *N. Mihulin*. La aceeași dată a fost hirotonit preot dl *M. Moldovenescu*, ales paroh în Murani.

Pentru biserică și școală. Ni se scrie, că prin intervenirea părintelui *Moise Babescu*, paroh, comuna noastră Feñlac a reușit, să se bucure de venituri favo-

*) Dacă se vor omite elementele de stilistică și literatură, de sub 3. această temă se poate aplica și pentru studiul religiozității, observând că atunci trebuie să considerăm mai mult elementul religios, pe când dacă se tratează ca o piesă de ceteră se pune mai mare pondă pe cultivarea simțului de limbă și cu un farmec viu se relevă elementul estetic, arătându-se formele (figurile) stilistice. Se aruncă apoi o privire asupra vieții și activității literare a poetului, scoțându-se la iveală nota caracteristică, dominantă în operele sale.

rabile pentru necesitățile bisericești-școlare, f. comune parohiale, și anume: Din averea lui de 40,292.56 cor. apoi din pășunea comună lanțe pământ, folosit în 3 ani) care a adunat suma de 12,000 cor. și din 30 lanțe de pământ (site dela 1897—1905) comuna parohială de 28,292.56 cor. Din această sumă s'au escontențat pentru sf. biserică și s'a edificat o admirabilă gr. or. română.

Prelegeri economice în Zarand. Dna scrie, ca prelegerile economice proiectate de țământul Zarand al „Asociațiunii pentru înălțarea cultura poporului român” s'au început în 12 februarie a. c. în Brad, la care au luat parte și Români. Succesiv Duminica se vor ține ședințe economice la Baia de Criș, și la Hălmagiu.

Patruzeci de studenți universitari din Ardeal s'au constituit într'o societate „*Silvia*”, cu scopul să face excursiuni în țările locuite de Români. Excursiunile o vor face la Paști în Ardeal.

Curțile cu jurați șterse. Guvernul arăstă, că procesele, pornite contra ziarelor, nu se duc înainte juraților, ci înainte unui tribunal compus din oameni știutori și ținători ai legilor. Prin urmare, că până acum de câte ori ar fi fost dus înaintea juraților, de pildă pentru vătămarea juraților totdeauna ar fi declarat pe redactori „*novat*” și nu l'au putut pedepsi.

O pățanie. — Cetim în „*Tribuna*” din 17 Septembrie a anului școlar curent că s'a cercat antistia comunală de aici, ca să se aplice legii de înzestrare 1868 art. XXXVIII §. 3. Către cure pentru copii deobligăți la școală toate acestea. Cu procurarea cărților dându-mi-se încredințat, am fost încredințat cu comanda ce am dat la un librar jidav din Oradea-mare. Ne având cărțile dar promițându-mi, că le va procura, l'as lăsat la el pe lângă chitanță. Timpul însă trecut lângă toate provocările mele, cărțile nu le-am căpătat.

După o așteptare de 5 luni, am ajuns la în urma căreia, după mult chiu și vai abia am primit mii banii, de sine înțeles, fără de spesele mele.

M'am jurat atunei că dela străin nu voi procura nimic nici odată. După ce primii banii și procurai cărțile dela alt librar, însă creșterea scris, că banii pentru cărți nu-i anticip, ci să-mi mită cu rambursă punându-i termen de 8 zile. După ce i-am descris și pășania mea cu jidanul, după ce de trei ori opt zile și de la librar din chestiune atâta nu-m'a învrednicit, ca să-mi scrie cel puțin din ce motiv nu-mi trimite cărțile.

Neputând a mai aștepta, mă pusei din nou în 23 Februarie a. c. procurai cărțile dela „*Tribuna Diecezană*” și spre mai mare mirare în 25 aceeași zi și primii cărțile. Ce însemnează aceasta? Punctul

fruntea „Administrației și Tipografiei Diecezane“ a un factor punctual în persoana d-lui Cornel aduștania mea să le fie spre învățatură fraților mei pământani, mai ales la aceștia din Bihor, să se feială de ori ce librar jidan, și să precure fiește care ontence cărți dela „Tipografia Diecezană“, cu atât nirahtos, căci bine știm cu toții, că are menirea de bisericile sărace.

Dinșă să fie!

ate diersig, la 1 Martie 1906.

Iulian Pușuba
Inv.

verile mănăstirilor rusești. Gazeta de Petersrie, că venitele anuale ale mănăstirii Alexadru sunt 800.000 coroane. Din imobilitii (nemisică-mănăstirea un venit anual de 2 milioane de pe când din daruri pentru zidirea de biserici, alinarea suferințelor celor săraci, pentru ajutator arși ori nenorociți se adună trei milioane. Din suma aceasta enormă trage starițul măleafă de 200.000 coroane, iară economul 800.000 ane. Fiecare din cei 70 de călugări câți sunt arășire a fost dator ca la hirotonirea lui să plăcel puțin 1000—2000 de coroane. Din venitul rii se împarte între călugări 1 milion de cor. i bogată mănăstire din Rusia e „Sf. Treime“ seva; aceasta dispune de un capital de 3 miliroane. Numărul mănăstirilor din Rusia este 700.

egele Cristian IX și școlarul. Următoarea inlă anecdotă caracterizează firea răposatului rege imarcei Christian IX. Se știe, că monarhul a om de o simplitate și bunătate rară. Vizitând o școală populară, el puse elevilor întrebarea: Cari au fost marii regi ai Danimarcei?

școlarii au amintit mai mulți regi, iar învățătorul, și îi curgeau de pe frunte picături de sudori, te în zadar să audă pronunțându-se și numele lui în al IX-lea. În fine unul din școlari îl rosti. Ah! ah! zise regele, și ce fapte mărețe a să-cristian IX?

școlarul fu adus n mare încurcătură, ce se sfârși burturisirea, că nu știe nimic despre aceste fapte. Nu te turbura, micuțule, zise regele Cristian, le-ai eu nu le cunosc.

pei Doamne, și toți trei. Un ziar german aduce s la despre intrarea în Tokio a eroului dela Portbia — o intrare mai triumfală și decât a învingămei dela Tsushima (Togo). Bătrânul Nogi, modest, a să știe de bucuria triumfului, ce îi pregătea — se gândea mult la jalea bătrânilor părinți r, pe cari a trebuit să-i lase pe câmpii de lula Porth-Arthur. Durerea lui proprie era și duror: pierduse și el pe feciorii sei în slujba imlui și a țării. La gara Shimhashi, pe stradele îi mulțime enormă, orașul în'reg pavoasat. Pe adunarea bărbaților mari ai poporului între ei ezentanți puterilor streine. Primul drum dela — în slujba datorinței: petrecut de aclamarea mei, bătrânul o apariție patriarhală, cu o barbă Tjalbă, se îndreptă spre palat, ca se dee seamă ce luptele și suferințele armatei sale. De acolo nelazabu, spre casa lui, așa de pustie acum. În

etajul de asupra două uniforme de ofițeri a filor sei căzuți în luptele Porth-Arthurului, și puține rămășițe din trupurile lor, o urnă cu cenușă și un smoc de păr. Al treilea cel mai tânăr, căzut ta Nanshan. Bătrânul cu peri cărunți, cruțat de moarte pe câmpul de luptă singur în fața rămășițelor filor săi. Inima de părinte își reclamă și ea, în sfârșit, dreptul ei! Nogi a început să plângă...

A apărut și se află de vânzare la tipografia diecezană în Arad, și la toate librăriile din țară cu prețul de 40 fil. ABC-dar pentru clasa I. de Iosif Moldovan și consoții. Ediția V. prelucrată după cerințele ortografiei Academiei Române.

Carte de cetire pentru clasele 3 și 4 ale școlii poporale de Iuliu Vuia Aprobata cu decisul Ven. Consistor aradan dela 13/26 August 1905 Nr. 3500. Prețul 50 fileri.

Concurs.

Pentru îndeplinirea postului învățătoresc vacant din filia Halaliș, prin aceasta se escrie concurs, cu termen de recurgere de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios „Biserica și Școala“.

Venitele încopciate cu acest post sunt: Salar în bani gata 506 cor. 2. Pentru conferințe 25 cor. 3. Pentru scripturistică 10 cor. 4. Pentru lemne 112 cor, de tot 653 cor.

Doritorii de a ocupa acest post se aviază, ca recursele lor cuvenite ajustate și adresate comitetului parohial din Halaliș să le susțearnă în termenul concursuat P. On. Oficiu pprezvitral în M. Radna, iar dâșii să se prezinte în s. biserică din Soborșin, spre a-și arată desteritatea în cant și tipic

Comitetul parohial

În conțelegere cu: *Procopie Givulescu* protoprezviter inspector de școale.

—□—

1—3

Pentru îndeplinirea parohiei de clasa I. din **Răpsig**, protoprezviteratul lenopolei, devenită vacantă în urma răposării păr. Simeon Cornea, în virtutea ordinului Ven. Cons. Nr. 5347/1905 resp. 125/1906, se escrie pentru a 2-a oară concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare, pe lângă admiterea la concurs și a reflectanților cu cvalificațiune de cl. II.

Emolumentele sunt: 1. Folosirea unei sesiuni parohiale constatatoare din 32 jughere, cu un venit anual de 1280 coroane. 2. Birul parohial câte 1 măsură cucuruz sfărmat dela 160 numeri de căși à 2 coroane, 320 coroane. 3. Venitele ștolare computeate în calcul mediu alor 5 ani 243 coroane. 4. Un intravilan parohial cu un venit anual de 30 coroane, cari în total dau un venit de 1873 coroane, din cari detragându-se darea anuală solvindă de alegândul în sumă de 180 coroane, rezultă un venit sigur de 1693 coroane.

Reflectanții de pe teritorul altor Consistoare, pe lângă celelalte documente sunt datori să alăture și atestat de conduită din partea Consistorului căruia aparțin, asemenea sunt datori a prevedea catehizarea în școala confesională din loc, precum și a predică cel puțin de 2 ori în fiecare lună.

Doritorii de a câștiga acest post sunt avizați, ca recursele ajustate conform §-lui 18 lit. a. și b. din Regulament, să le înainteze P. On. Oficiu protopopesc al lenopolei în Șiria (Világos), și cu observarea §-lui

18 din Regulamentul pentru parohii, a se prezenta în sfânta biserică, pentru a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Răpsig, din ședința extraordinară a com. parohial rom. or., ținută la 11/24 Februarie 1906.

Stefan Hereș,

președinte.

Drăgan Gavrilă,

notar.

În conțelegere cu: *Mihail Lucuța*, administrator protoprezv. al Ienopolei.

— □ —

2-3

Conform ordinului Venerabilului Consistor de sub Nr. 428/906, se escrie concurs pentru parohia vacantă din **Tornea**, cu condițiunea cvalificațiunei de clasa a II-a și cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Venitul unei jumătăți de sesiune parohială constătătoare din 24 ^{1200/1600} jughere castrale. 2. Birul preoțesc uzuat. 3. Ștolele legale. 4. Întregirea dela stat conform legii.

Recurenții sunt poftiți, ca recursurile instruite cu documentele prescise, adresate comitetului parohial din Tornea, să le subștearnă oficiului protoprezviteral din Arad, având a se prezenta în s. biserică din Tornea, pre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Tornea, din ședința comitetului parohial ținută la 17/30 Ianuarie 1906

Comiteul parohial.

În conțelegere cu: *Vasilie Beleş* protoprezviter gr. or.

— □ —

2-3

Pentru îndeplinirea parohiei de cl. III-a **Păiușeni**, se escrie concurs, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: 1. Un intravilan de 1 jugh. 2. Birul și ștolele îndatinat. 3. Întregirea dela stat, după cvalificațiunea alegândului.

Doritorii de a ocupa aceasta parohie sunt poftiți ca recursurile ajustate conform Regulamentului adresate comitetului parohial concernent, să le subștearnă la oficiul ppsc gr. or. rom. din Butyîn com. Arad, având a se prezenta în termenul fixat, în careva Duminecă în s. biserică, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale.

Din ședința comitetului parohial din Păiușeni, ținută la 12/25 Februarie 1906. —

Atanasie Brădean

preș. com. par.

Ioan Andrei

not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezviter gr. or.

— □ —

2 3

În urma ordinului „Venerabilului Consistor 7/20 Februarie a. c. Nr. 423/906, se publica scris de cătră comitetul parohial din Pecica Decembrie 1905 Nr. 25 pentru îndeplinirea poftvătătoare din **Pecica-română**, devenit cantă prin abdicerea fostei învățătoare Marcu cu termen de **30 zile** dela prima publicare oficioasă „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt: 1. Salariul fundam. cor. 2. Cvarțir în natură, eventual dacă că lua cvarțirul pentru școală, relut anual de 100 cor. Pentru lemne de foc, din cari se va încălzi anual 100 cor. 4. Pentru măturarea școalei și Pentru conferințe 20 cor.

Recurențele au a adnexa și o declarație mai după un serviciu de 5 ani prestat la aceș vor reflecta la primul cvincenal.

Reflectantele la acest post sunt poftite, sele lor ajustate cu toate documentele și comitetului parohial din Pecica, să le subștearnă la termenul sus indicat oficiului ppsc gr. or. din Arad, și a se prezenta în vre-o Duminecă bătătoare în s. biserică din Pecica, spre a fi de popor. Cele cari știu și cânta în s. biserică să fi ascultate cu plăcere.

Arad, 15/28 Februarie 1906.

Vasilie Beleş pprezviter

— □ —

Cancelaria arhitectului român

Ioan Niga

ARAD. Strada József főherceg-út

(Iângă „Victoria“).

Pregătește planuri și specificări de spe edificii publice și private, primește lucrări în arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Că în ritul nostru orientat edifică și restaurează în mod artistic, din care căuză îl recomandă sebi dlor parohi. Trimite planuri, schițe, servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri

„Janus“

instituit de asigurare mutuală pe viață în V

s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,

este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe

— | pentru Austro-Ungaria. | —

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentalul capitalului anual trece în favorul celui

Premii eftine. Condiții de asigurare favorabile.

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după **Asigurare gratuită** pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat. — Plătire la

Starea de asigurare 111.000.000 cor. | Avera institutului 31.000.000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000.000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.

Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422).